

коваликів і підгризаючих совок.

Список використаних джерел:

1. Довгань С. В. Моделі прогнозу розвитку та розмноження фітофагів : [монографія] / С. В. Довгань. – Херсон : Айлант, 2009. – 208 с.
2. Система моніторингу, прогнозування появи та розвитку західного кукурудзяного жука *Diabrotica virgifera virgifera* Le Conte. Методичні рекомендації / Сікура О.А., Андрєянова Н.І., Бокшан О.Я, Садляк А.М. – Ужгород: Ужгородська міська друкарня, 2011. – 40 с.
3. Андрєянова Н.І. Ризик проникнення та розповсюдження *Diabrotica virgifera virgifera* Le Conte у вільні від шкідника регіони України / Андрєянова Н.І., Сікура О.А. // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2010. – № 29. – С. 167-169.
4. Сікура О.А. Фенологія західного кукурудзяного жука (*Diabrotica virgifera virgifera* Le Conte) / Сікура О.А., Андрєянова Н.І. // Карантин і захист рослин. – 2010. – № 7. – С. 12-14.
5. Довідник із захисту рослин / [М. П. Лісовий, Л. І. Бублик, Г. І. Васечко, В. П. Васильєв]. – К. : Урожай, 1999. – 420 с.

ПРИСЯЖНИЙ Ілля, здобувач 2-го курсу другого (магістерського) рівня освіти, спеціальності 201 Агрономія

ШЕВЧУК Валентина Костянтинівна, доктор с.-г. наук, професор, кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин

ГРИГОР'ЄВ Василь Миколайович, канд. с.-г. наук, доцент кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський

**ОСНОВНІ ГРИБНІ ХВОРОБИ ГРЕЧКИ В ЛІСОСТЕПУ
ЗАХІДНОМУ**

Суттєві недобори і втрати врожаю цінної круп'яної, медоносної та кормової культури – гречки спричиняють численні хвороби різної етіології. Залежно від ступеня ураження рослин фітофторозом недобір урожаю може коливатись в межах 10–20%, несправжньою борошнистою россою, сірою гниллю – 20–25%, аскохітозом, бактеріозом – 10% і більше. Для вчасного виявлення, прогнозу та впровадження заходів обмеження розвитку хвороби необхідно перш за все знати симптоми її прояву.

Серед основних хвороб гречки в умовах південної частини Лісостепу західного відмічали:

Несправжня борошниста роса, або пероноспороз. Збудником хвороби є гриб *Peronospora fagopyri* Elenov. Зовнішні ознаки хвороби проявляються на листках у вигляді жовтуватих розпливчастих плям. З нижнього боку листової пластинки у вологу погоду в місцях ураження з'являється пухкий сірувато-фіолетовий наліт. Уражені листки засихають і опадають. Іноді наліт з'являється і на квітках рослин, які буріють і опадають.

Основне джерело інфекції – уражені післяжнивні рештки і насіння, на яких патоген зберігається у формі ооспор.

Аскохітоз. Збудником хвороби є гриб *Ascochyta fagopyri* Bres. Хвороба проявляється на стеблах і листках рослин у вигляді округлих жовтуватих плям з темною облямівкою. На ураженій тканині формуються чорні крапки – пікніди гриба, які розміщуються у вигляді зональних концентричних ліній.

Основне джерело інфекцій – уражені рослинні рештки, на яких збудник хвороби зберігається у формі грибниці та пікнід. Іноді пікніди зберігаються в оболонці насіння.

Церкоспороз. Збудником хвороби є гриб *Cercospora fagopyri* Abramov. Зовнішні ознаки хвороби виявляються на листках у вигляді коричневих, плям, на яких у вологу погоду з'являється жовто-бурий наліт конідіального спороношення гриба у вигляді дернинок. Уражені листки передчасно відмирають.

Основне джерело інфекції – уражені рослинні рештки, в яких патоген зимує

у формі грибниці.

Філостиктоз. Збудником хвороби є гриб *Phyllosticta polygonorum* Sacc., Хвороба проявляється на листках у вигляді округлих, до 4 мм у діаметрі, білуватих плям із світло–червоною облямівкою. На плямах утворюються чорні крапки – пікніди гриба. Уражені листки передчасно відмирають.

Основне джерело інфекції – уражені рослинні рештки, на яких збудник перезимовує у формі пікнід з пікноспорами.

Фітофтороз. Збудником хвороби є гриб *Phytophthora parasitica* Dastur Хвороба проявляється протягом вегетації рослин. На сім'ядолях, стеблах і молодих листках з'являються округлі або еліпсоподібні бурі плями, які розміщуються концентричними колами. На більш дорослих рослинах хвороба проявляється у вигляді побуріння і відмирання листків, квіток, плодів. У вологу погоду в місцях ураження, на листках, як правило, з нижнього боку пластинки, з'являється ніжний пухкий білий наліт – нестатеве спороношення гриба. Молоді рослини загнивають і гинуть.

Поширюється гриб за допомогою зооспорангіїв. Основне джерело інфекції – уражені рештки, в яких патоген зберігається у формі ооспор, а додаткове – уражене насіння, у шкірці якого формуються ооспори.

Сіра гниль. Збудником сірої гнилі є гриб *Botrytis cinerea* Fr. Зовнішні ознаки хвороби проявляються як на сходах, так і на дорослих рослинах у вигляді буруватих плям на кореневій шийці, підсім'ядольному коліні, На листках, стеблах і суцвіттях, які у вологу погоду загнивають і покриваються сірим нальотом. При дотику він порохить. Пізніше в масі з'являються дрібні чорні склероції. У суху погоду плями мають вигляд бурих сухих виразок без нальоту. Уражені молоді рослини гинуть, листки жовтіють і відмирають.

Збудник хвороби поширюється конідіями. Основне джерело інфекції – післяжнивні уражені рештки, на яких патоген зберігається у формі склероціїв.

Список використаних джерел:

1. [Марков](#) І. Л. Хвороби гречки та заходи щодо обмеження їх шкодочинності

[Електронний ресурс]. – Режим доступу http://vrkadry.rada.gov.ua/news/dijalnist/dobir_personal/konkurs/73064.html (дата звернення: 11.11.2023).

2. Марков І.Л. Фітопатологія: підручник / І. Л. Марков [та ін.] ; за ред. канд. біол. наук, проф. І. Л. Маркова. – Київ: Фенікс, 2015. – 455с.

[Шевчук В. К.](#) Фітопатологічний моніторинг гречки звичайної *Fagopyrum esculentum* Moench і філогенетично близьких видів: / В. К. [Шевчук](#) – Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г., 2011.– 111 с.

РЕУС Ірина, здобувачка М1 спеціальності 101 Екологія

Науковий керівник: **БОГОЛЮБОВ Володимир Миколайович**, професор

кафедри загальної екології, радіобіології та безпеки життєдіяльності

Заклад вищої освіти «Національний університет біоресурсів та

природокористування України»

м. Київ

ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА В АГРОСФЕРІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Інтенсивне використання природних ресурсів призвело до забруднення навколишнього середовища та деградації ґрунтів. Це загрожує стійкому розвитку господарства. Тому необхідно перейти до концепції "зеленої" економіки, яка передбачає раціональне використання природних ресурсів та захист навколишнього середовища [4].

Україна, як аграрна країна, повинна прагнути до переходу на органічне сільське господарство. Це дозволить зберегти якість ґрунтів та підвищити якість життя і здоров'я населення. Важливо також розвивати відновлювані джерела енергії, щоб зменшити викиди парникових газів та забезпечити енергетичну самостійність країни.